

de Minister van Financiën
T.a.v. de heer E. Heinen MSc
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Postbus 242
2130 AE Hoofddorp
Mercuriusplein 3
2132 HA Hoofddorp
T 088 4960 301
nba@nba.nl
www.nba.nl

Datum	Onderwerp	Referentie	Bijlage(n)
19 december 2025	Consultatiereactie besluit accountancysector	25/JZ/171956	

Doorkiesnummer
T 088-4960254

Geachte heer Heinen,

Met deze brief maken wij, het bestuur van de Koninklijke Nederlandse beroepsorganisatie van accountants (NBA), gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de openbare internetconsultatie van het Wijzigingsbesluit accountancysector. Wij spreken onze waardering uit voor het werk dat is verricht tot het opstellen van het besluit naar deze consultatie.

In de internetconsultatie wordt gevraagd om te reageren op het ontwerpbesluit en de daarbij behorende Nota van toelichting. Ook wordt gevraagd om in te gaan op vragen over de implementatie van de *International Standards for Quality Management* (ISQM) in de Nederlandse beroepsreglementering. Wij berichten u separaat met een reactie op uw verzoek tot het doen van een uitvoeringstoets.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Het ontwerpbesluit en de Nota van toelichting

De NBA kan zich vinden in de voorgestelde aanpassingen zoals die blijken uit het ontwerpbesluit, met uitzondering van de toevoeging van het nieuwe artikel 8b in het Besluit toezicht accountantsorganisaties (Bta).

Nieuw artikel 8b Bta

Met het nieuwe artikel 8b Bta, zoals voorgesteld met dit wijzigingsbesluit, wordt de nieuwe norm van artikel 18, tweede lid, onderdeel b, van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) uitgelegd. De norm in de Wta vereist dat het stelsel van kwaliteitsbeheersing van een accountantsorganisatie de kwaliteit van de wettelijke controle borgt.

Naar onze mening wordt met het voorgestelde artikel 8b Bta een onduidelijke norm geïntroduceerd, waarbij de normadressaat lijkt te ontbreken. Dit komt doordat artikel 18 Wta van de accountantsorganisatie vereist dat haar stelsel de kwaliteit van de wettelijke controle waarborgt, terwijl artikel 8b Bta dit uitbreidt tot een eindresultaat ten aanzien van de externe accountant (door de norm 'ertoe leidt'). Bovendien merkt de NBA op dat de voorgestelde normen afgeleid zijn van de normen in de Nadere voorschriften controle- en overige standaarden, en dus al van toepassing zijn op accountants. Ten slotte merkt NBA op dat de nu voorgestelde aanpassing niet in overeenstemming lijkt met het eerdere advies¹ van de Raad van State op eerdere voorstellen tot aanpassing van artikel 18, tweede lid Wta.

¹ [Kamerstuk 36484, nr. 4 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#)

Naar het oordeel van de NBA zouden de genoemde vereisten in artikel 8b een belangrijk onderdeel behoren te vormen van de controlemethodologie van het kantoor. Bij een eerdere aanpassing van het Besluit toezicht accountantsorganisaties is het vereiste dat een accountantsorganisatie een standaard moest hebben voor het uitvoeren van wettelijke controles², ingetrokken³. In de toelichting hierbij is aangegeven dat het artikel 9 Bta in samenhang met artikel 24bis, eerste lid, onderdeel f van Richtlijn 2006/43/EG al vereist dat passende gedragslijnen en procedures moeten worden vastgesteld voor het uitvoeren van wettelijke controles. De NBA onderschrijft de rationale van deze aanpassing, en acht een aanvullende regeling dus niet noodzakelijk.

De NBA stelt voor dat, mocht u de vereisten rondom de professioneel-kritische instelling, de professionele oordeelsvorming en de controle-informatie ten aanzien van de externe accountant ook in het Bta willen borgen, dit geschiedt in de bepalingen onder artikel 25, onderdeel b, van de Wta, zodat duidelijk wordt dat de externe accountant de normadressaat is. Naar het oordeel van de NBA is een nadere regeling in het stelsel van kwaliteitsbeheersing niet noodzakelijk. Een accountantsorganisatie heeft immers al een zorgplicht ten aanzien van de naleving door externe accountants van de op hen van toepassing zijnde eisen en er is met het nieuwe artikel 18, tweede lid, onderdeel b, van de Wta al voorzien in een borging van de kwaliteit van de wettelijke controle in het stelsel van kwaliteitsbeheersing.

Nota van Toelichting

Met betrekking tot de Nota van toelichting merkt de NBA op dat de onderbouwing van de keuzes voor opnemen op de lijst van wettelijke controles dan wel aanmerken als organisatie van openbaar belang (oob), de rationale zich met name richt op de financiële consequenties van een aanwijzing als wettelijke controle respectievelijk oob.

De NBA geeft u in overweging een afwegingskader te ontwikkelen waarin de meerkosten van aanwijzing als wettelijke controle respectievelijk oob kunnen worden afgewogen tegen de meerwaarde voor het maatschappelijk verkeer. Hierbij gaat het onder meer om het toezicht vanuit de AFM op de kantoren die dergelijke opdrachten uitvoeren. Dat toezicht is bij accountantsorganisaties met een oob-vergunning intensiever. Ook aan de kwaliteitsmaatregelen (zowel op opdrachtniveau als op organisatieniveau) en de aanvullende transparantie in de accountantsverklaringen worden hogere eisen gesteld. Zo geldt op grond van Standaard 700 voor wettelijke controles meer transparantie over de werkzaamheden van de accountant met betrekking tot fraude en continuïteit. De NBA stelt voor criteria te ontwikkelen voor een afweging van de meerkosten van de positieve bijdragen van de laatste kwaliteitswaarborgen en de toegevoegde waarde daarvan voor het maatschappelijk verkeer.

Consultatiedocument – implementatie van internationale standaarden voor kwaliteitsbeheersing voor accountantsorganisaties in Wta/Bta

De NBA heeft met belangstelling kennisgenomen van het consultatiedocument over de implementatie van de internationale kwaliteitsmanagementstandaarden. Alvorens de consultatievragen te beantwoorden, hecht de NBA eraan context te geven over de implementatie van de ISQM in de beroepsreglementering.

Achtergrond

Vanuit onze wettelijke taak⁴ om de goede beroepsuitoefening door accountants te bevorderen en daarvoor beroepsreglementering vast te stellen, heeft de NBA in diverse verordeningen en nadere voorschriften (bindende) beroepsreglementering vastgesteld. Hierbij hanteert de NBA de internationale normen zoals die worden vastgesteld door de *International Auditing and Assurance Standards Board* (IAASB) en de *International Ethics Standards Board for Accountants* (IESBA), als uitgangspunt.

² Artikel 16 aanhef en onder a. Bta zoals dat gold tot 8 december 2016

³ Staatsblad 2016, 507.

⁴ Zie artikel 3 onder a. van de Wet op het accountantsberoep.

De internationale normen van IAASB en IESBA worden op transparante wijze ontwikkeld. De *Public Interest Oversight Board* ziet daarbij op een onafhankelijke wijze toe op het volgen van het *due process* en de naleving van het *Public Interest Framework*. De NBA is van oordeel dat deze internationale standaarden door de wijze van totstandkoming, met inbegrip van het toezicht op de totstandkoming en de borging van het publieke belang in dat proces, een deugdelijke set normen vormt die ook voor het Nederlandse accountantsberoep moeten gelden.

De IAASB heeft al enige jaren geleden haar toen bestaande *International Standard on Quality Control 1* (ISQC1) ingetrokken en vervangen door de *International Standards for Quality Management 1 and 2* (ISQM 1 en 2, gezamenlijk ISQM). Met deze nieuwe standaarden heeft IAASB niet alleen de titel aangepast, maar ook fundamenteel veel duidelijker gemaakt dat kwaliteit onderdeel is van de governance van een accountantsorganisatie, en dat kwaliteitsmanagement meer omvat dan (reactieve) beheersmaatregelen zoals die waren opgenomen in ISQC1.

Het uitgangspunt van ISQM is dat kwaliteitsmanagement van toepassing moet zijn op alle kantoren die controleopdrachten, beoordelingsopdrachten en andere assurance opdrachten of daaraan gerelateerde opdrachten uitvoeren. Met andere woorden, de ISQM zijn van toepassing op kantoren die opdrachten op grond van de Standaarden 200 tot en met 4410 uitvoeren.

Ten aanzien van de wettelijke controle heeft de Europese wetgever aangegeven⁵ dat de internationale controlestandaarden mede ISQC1 omvatten. De Europese Commissie (EC) kan deze internationale controlestandaarden, onder voorwaarden, voorschrijven. Daar waar de EC niet zelf dergelijke standaarden voorschrijft, kunnen de lidstaten dat doen. In Nederland is dat belegd bij de NBA. Dit op grond van de Wet op het accountantsberoep en met toepassing van artikel 32 van Richtlijn 2006/43/EG. De NBA ziet nu geen overtuigende redenen om specifiek voor ISQM deze structuur aan te passen, maar onderkent wel dat het door de minister voorgestelde evaluatie⁶ van het stelsel van beroepsreglementering hiervoor relevante argumenten zou kunnen aandragen. De NBA vindt het daarom prudent om de uitkomsten van dat onderzoek af te wachten.

De NBA merkt overigens op dat accountantskantoren in Nederland in de praktijk vaak te maken hebben met meerdere toezichthouders. De AFM is belast met het toezicht op de wettelijke controle. De reikwijdte van ISQM is echter veel breder. De uitvoering van opdrachten anders dan de wettelijke controle vallen onder het toezicht van de Raad voor Toezicht van de NBA, die het toezicht deels laat uitvoeren door andere organen die daartoe zijn geaccrediteerd. Daarom ziet de NBA hierin geen relevant argument.

Moet de wetgever ISQM implementeren

De NBA vindt dat, alvorens de keuze te maken door wie bepaalde regelgeving moet worden geïmplementeerd, allereerst de vraag moet worden gesteld of implementatie nuttig en noodzakelijk is. Naar het oordeel van de NBA is de implementatie van ISQM nuttig en noodzakelijk voor alle accountantskantoren die controle, beoordelings-, assurance of aan assurance verwante opdrachten uitvoeren. Dit is overeenkomstig de scope van ISQM zoals IAASB die heeft vastgesteld.

Nu de NBA pleit voor implementatie van ISQM met een brede scope, lijkt implementatie in Wta of Bta niet voor de hand te liggen. De scope daarvan is namelijk beperkt tot de wettelijke controle, terwijl kwaliteitsmanagement evenzeer belangrijk is voor andere opdrachten die binnen accountantskantoren worden uitgevoerd, waarbij voor veel andere opdrachten geldt dat deze ook een wettelijke basis hebben. De NBA pleit daarom voor implementatie op grond van de Wet op het accountantsberoep, waardoor de normen van ISQM op uniforme wijze aan alle accountants kunnen worden opgelegd.

⁵ Zie artikel 26 van Richtlijn 2006/43/EG

⁶ Zie [Appreciatie slotrapportage Kwartiermakers toekomst accountancysector](https://www.internetconsultatie.nl/wijzigingsbesluitaccountancysector/document/14962), pagina 6 en <https://www.internetconsultatie.nl/wijzigingsbesluitaccountancysector/document/14962> pagina 2

Zoals ook in het consultatiedocument uiteen is gezet, zal een evaluatie van het stelsel van beroepsreglementering worden gedaan. Daarnaast zal de NBA, op grond van de verwachte wetgeving voor de implementatie van de Proportionaliteitsrichtlijn met betrekking tot beroepsorganisaties met regelgevende bevoegdheid, haar regelgevende processen aanpassen. Naar het oordeel van de NBA is er geen noodzaak om de tot nog toe gevolgde implementatie aan te passen.

Alternatief

Indien er noodzaak bestaat om ISQM te verankeren in Wta en Bta, dan stelt de NBA een alternatieve aanpak voor. Allereerst stelt de NBA voor alle specifieke bepalingen in het Bta, voor zover die niet voortvloeien uit Europees recht, te schrappen. Vervolgens stelt de NBA voor om de terminologie van kwaliteitsbeheersing te vervangen door de bredere terminologie van kwaliteitsmanagement. Daarbij stelt de NBA voor om in een nieuwe Bta-bepaling de kernelementen van ISQM te benoemen. De NBA kan zich voorstellen dat de kwaliteitsrisicoanalyse, de kwaliteitsbeheersmaatregelen en de evaluatie en monitoring als kernelementen van ISQM worden benoemd, die als hoofdeisen van kwaliteitsmanagement worden gesteld en nader in de beroepsreglementering worden uitgewerkt. Binnen dit alternatief, zal NBA de implementatie van ISQM voortzetten zodat voor de gehele accountancysector uniforme vereisten gelden voor kwaliteitsmanagement, die in het Wta-domein aanvullend geborgd zijn vanuit het Bta.

Mochten er naar aanleiding van deze consultatiereactie nog vragen zijn, dan beantwoorden wij die graag. U kunt hiervoor contact opnemen met Martijn Duffels via e-mail (m.duffels@nba.nl) of per telefoon (088-4960254).

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur van de NBA,
Ondertekend door:

w.g. B.M. de Jong-Muhren

B.M. de Jong-Muhren RA MSc
voorzitter

Ondertekend door:

w.g. A.M. Kayhan

A.M. Kayhan
Bestuurslid NBA

